

megbizatása 1947 decemberében ér véget, tehát Szegednek jelenleg nem kell újválasztania felsőházi képviselőjét. Érdeklődéssel várják azonban a városházán az arra vonatkozó rendelkezést, hogy milyen álláspontra kell helyezkedni a városnak a póttag megválasztását illetően? Begavári Back Bernát megválasztásakor egyidejűleg az azóta elhunyt dr. Winkler Elemér kormányfőtanácsost, a törvényhatósági bizottság tagját választotta felsőházi póttaggá a közgyűlés. Miután arra vonatkozólag nincs törvényes intézkedés, hogy a póttagság bármi okból való megürülése esetén mi a teendő, Winkler Elemér halála óta nincs Szegednek felsőházi póttagja. A városházán valószínűleg tartják, hogy a rendelet végrehajtási utasítása ezzel kapcsolatos intézkedést is fog tartalmazni s lehet, hogy ha felsőházi tagot nem is kell választani a törvényhatósági bizottságnak, meg kell ellenben választani majd a póttagot.

Begavári Back Bernát mellett jelenleg még három felsőházi tag van Szegeden. Felsőházi tag dr. Glattfelder Gyula kalocsai érsek, felsőházi tagsági helye van a szegedi egyetemnek s ezt a helyet nemrég töltötték be első ízben dr. Halasy Nagy József professzor személyében s képviselőt küld a felsőházba a szegedi orvoskamara is vitéz dr. Meskó Zoltán nyugalmazott vezérőrnagy-orvos, a szegedi kamara elnöke személyében. Régebben több felsőházi tagja volt Szegednek. A felsőház megalakulásakor a vidéki ügyvédi kamarák képviselőiben első ízben a szegedi kamara küldött képviselőt a felsőházba, dr. Széll Gyula személyében, a vidéki ipar érdekvédelmében első ízben Körmendy Mátyás került be a felsőházba s mandátumának törvény alapján való megszűnéséig felsőházi tag volt Löw Immanuel szegedi főrabbi is.

Makón elloptak egy szegedi kerékpártolvajt

(A Délmagyarország munkatársától) Makón letartóztatták Német Imre géplakatost, akiről kiderült, hogy kedden délelőtt Hódmezővásárhelyen két női kerékpárt elloptott. Német Imre kihallgatása alkalmával összesen hat biciklilopást ismert be. Elmondotta, hogy október közepén a szegedi postahivatal elől, október végén Szegeden a Párisi-áruház elől, november 20-án ugyancsak Szegeden a közellátási hivatal elől, november elején Hódmezővásárhelyen a posta elől és november 25-én Hódmezővásárhelyen a közellátási hivatal elől lopott el kerékpárokat.

Elmondotta azt is, hogy az eltalajdonított biciklik alkatrészeit eldobálta, csak a gumikat szedte le és azokat értékesítette.

A rendőrség Német Imrét letartóztatta és bekísérte a szegedi kizsárolási ügyosztály fogházába.

A Dugonics-Társaság Dugonics- emlékkiállítására

Szent Alajosról, diák korában, egyik osztálytársa órákói szünet idején megkérdezte: »Mondd csak, barátom, mit csinálnál, ha hirtelen bekövetkezne a világ vége? — Tovább lapdázniék, — volt a rövid válasz. Ez a kis történet jutott eszembe, amikor a Dugonics-emlékkiállítás meglepően gazdag anyagát nézegettem. Körülöttünk világrengelő erők tombolnak egelvívó harcban, fiaink messze földön ontják véréket és az itthon maradtoknak lehet-e szentebb kötelességük, mint az élet folyását biztosítani szellemi és anyagi téren egyféléképpen? A Dugonics emlékkiállítás is annak a törhetetlen szellemi erőnek a legbiztosabb jele, mely a nehéz idők ellenére, fenntartja a szellemi élet folytonosságát és a békebeli időkhez hasonlóan megtartja üléseit műveket ad ki és ápolja irodalmi nagyjaink emlékét.

A Dugonics-Társaság

ötvenéves fennállását nem ünnepelhetné volna méltóbban, mint a Dugonics-emlékkiállításal, mely Szeged hősi fiának irói nagyságát, dicsőségét méltó keretek között hirdeti. A Múzeum képtermében még a szakembert is megdöbbentí az anyagnak az a bősége és szépsége, mely így egyszerre fogadja. Az összegyűjtött anyagnak ebben a hőségében látható meg csak igazán annak a hatásnak a nagysága, melyet Dugonics műveivel kortársaira és az utókorra tett.

Az anyag művészeti elrendezésében elvonul előttünk Dugonics egész munkás élete életének nevezetesebb állomásait Szeged, Vác, Buda, Pest egykoru képek illusztrálják. Szellemi milieujét pedig azok a könyvek, melyek könyvtárából megmaradtak s jelenleg a Somogyi-könyvtár, valamint a Dugonics-Társaság tulajdonában vannak. Gyöngyösi Charitina-ja, (Heliodoros: Aithiopia c. görög regénének fordítása), melyet Czobor Mihály és Laskai Jánoson kívül Dugonics András is feldolgozott A szeresének címen, Báróczy Kassandra-ja. Faludi műveinek nagy része. Szentjóni Szabó László költeményes munkái. Mészáros Ignác: Kartigamja, B. Szabó Dávid: Szigvárt klostromi története. Lafontaine: A természetnek fia, Robert Péter utazása stb., stb., ezeken kívül egy jónéhány tudományos vonatkozású mű. Dugonics könyvtárának irodalmi vonatkozású részét körülbelül ugyanaz az izlés jellemzi, mely Mikését is jellemezte, az egzotikus dolgok iránt való érdeklődés, mely Dugonicsban színeződik a Rousseau-féle, valamint a német preromantikus érzésvilág alkotásaival. Ebből az idegen világból születik meg Dugonics regényeiben az a magyar világ, melyet annakidején a magyar közönség olyan csodálatos lelkesedéssel fogadott.

Etelka

Csak az Etelka c. művét említsük, mely — saját följegyzései szerint — már a nyomtatás évében, 1788-ban ezer példányban teljesen elfogyott, »noha annak árat két rhénos forintokra csapták a könyvtárosok«. A Dugonics-művek regények, drámák és szakmunkák szerint vannak csoportosítva a rájuk vonatkozó irodalommal; a legtöbb eredeti kiadásban. Trója veszedelme, A tudakosság két könyve, Az arany perecek, Etelka, egy igen ritka magyar kisasszony Világosvárott, a magyar regényirodalom legelső és legnagyobb könyvtárára, Etelka a legerdekesebb hősnők egyike, kettős jellem, a XVIII. századi precienso-ök egyike, érzékeny, ájuldozó, de kifejezéseiben nem mindig válogatós, sőt a keze is hamar eljár; Ime egy kicsi részlet a regényből irodalmi:

Etelkának egész teste felborzadt. Aztán szívében oly irgalmatlan küszködéseket szenvedett, hogy hirtelen

indulataival éppen nem bírhatván, ponyvagyán Zoltánt, pedig amint csak tőle telhetett, elég markosan. Ezen tett után elhalványodott. Végül Hanzárnak (a fejedelem nevének) ölébe leesett. Erősen befogta két kezével orcáját, és fejét Hanzárnak kebelébe dugdosta, ezt sugván: »Rejtsd el akárhová szerencsétlen személyemet...« Dugonics rendkívüli hatását, melyet a magyar közönségre tett e regényével, kétségtelen, hogy nemzeti felfogásának köszönhetett. Mindegy. Korá érzéseit a legmegfelelőbb időben juttatta kifejezésre. Az író és közönsége megértették egymást. Dugonics népszerűsége olyan nagy, hogy verset is írnak hozzá, az Etelka szerzőjéhez, Bécsből Lantolat címen, s olyképpen üdvözlik, mintha valami nagy jötevő, vagy hős lenne:

»Mindenik érdemes lépésedért áldjon meg az, kit Annyiszor ájtatosan neveztel, A magyarok Istenec.

Zengő hang

Szaller György tanítványa hívtársasággal ajánl neki 1787-ben nevénapjára egy verset Zengő hang címen, melyben egészen korán olyan jóslatot is mond, mely valóra vált:

»Hidd el, drága neved, nem megy a sírba veled!»

De legerdekesebb Göböl Gáspár Keskeméti református prédikátor Új vélekedés, stb. című könyvének Dugonics-hoz versben való ajánlása. A honfiai buzzalomból és lelkesedés elserpente a katolikus-református ellentétet.

Dugonich! fel-gazdagítál engem' saját képeddel,
Mint tiszteletem zálogát, Te is e' könyvem vedd el.
En a képed, mint nagy és hasznos Magyar kénet tisztelem:
Te, mint Tudós, merj-e könyvemben egyet érteni velem.

Itt van a Toldi Miklós c. drámája is, melynek érdekessége, szegedi vonatkozásban az, hogy Toldi a királytól kap jutalom fejében egy szegedi tanvát is és lánya Trézsi szerelmi háttalában a szatmári kereszthez jár vigasztalódni. Dugonics egyébként a legnagyobb lokalpatrioták egyike. Az egész Árpád-nemzetséget lehozza Szegedre, Árpádot, Zoltánt, Etelkát, Hanzárt s ha mulattatni akarja, a tanyákra viszi őket. Szeged-környéki helyneveket szerepeltet műveiben. Pl. a Tápó nevet a Gyanias Vitézekben az amazonok királynéjának a buga viseli. Legeerdekesebb műve Magyar példabeszédek és jeles közmondások. Negyvenévi fáradságos munka eredménye. 10.182 közmondást tartalmaz. Felütöm a könyvet. Ime még abban az időben is egy csomó ritkaságszámba menő dolog:

Könyv hiba nélkül,
Leány szerelem nélkül,
Pöndöl bolha nélkül,
Gatya hiba nélkül,
Búza konkoly nélkül,
Tvák kakas nélkül,
Magyar adta nélkül,
Öreg morgás nélkül, stb.

Alig van magyar író, kinek könyvét nyelvészeink többet forgatták volna mint éppen az övét. A műveire vonatkozó nyelvészeti munkák is itt sorakoznak szép számmal.

Kéziratok

A kiállításnak legerdekesebb darabja az a három kötet kézirat, mely Dugonicsnak részben még kiadatlan műveit tartalmazza, köztük a magyarországi várakról.

A kiállítást nagyon színessé teszi

az egykoru folyóiratok és napilapoknak összegyűjtött, Dugonicsra vonatkozó adatai. Pl. a Honderű kritikájában Báthory Mária c. darabjáról, melyről még Vörösmarty is azt mondta, hogy Kislaludy drámájánál is jobban szereti a közönség. A Szegedi Híradó 1859. évi 25. számában Kerecsi Géza azt írja róla, hogy »a nemzeti értelmességnek tisztelete nem fog kihűlni irányában«. Ugyancsak e lap 1860. tavaszeli 15. sz. -ban olvasunk arról a mozgalomról, mely Dugonicsnak szobrot akar emelni. E lapokból kitűnik, hogy az utókor nem volt hálátlan nagy fiával szemben. De minden szobornál szebb emléket állított neki a mi Kálmán Lajosunk, a legnagyobb magyar folklorista, aki Kozsornak an Alföld vadvirágai c. művét Dugonics sírjára teszi tisztelete jeléül hervadhatatlan koszorúként.

Amikor a Dugonics-Társaság 50 éves fennállását ünnepli és névadójának, Szeged nagy fia szellemének ilyen formában tisztelget, a rengeteg munkával összehordott anyagban nem csak Dugonics emlékét, de önmagát és Szeged városát is méltósággal meg tisztelte.

MADACSY LÁSZLÓ

Ünnepélyesen megnyitották a légoltalmi parancsnokság elsősegélynyújtási tanfolyamát

(A Délmagyarország munkatársától) A szegedi légoltalmi parancsnokság ünnepélyes keretek között nyitotta meg a belvárosi alkörzetben elsősegélynyújtási tanfolyamát. Az alkörzethez szolgálatteleire beosztott női egészségügyi segédanyagot teljes számban gyűjték össze a belvárosi fiúiskolában, ahol dr. Horváth József rendőrtanácsos, légoltalmi parancsnokhelyettes elnökölete mellett megkezdték a kiképző tanfolyamot.

Az alkörzet egészségügyi kiképzésére dr. Berzéki Erzsébet, Ivanovicsné dr. Krompaszky Sári, dr. Magyar István, dr. Mertz Tibor és dr. Zajtay Lajos vállalkoztak, akik mellé kiképző segéderőnek egy vizsgázott vöröskeresztes hölgyet osztottak be segéderőnek.

Dr. Horváth József rendőrtanácsos megnyitó szavai után dr. Magyar István főorvos intézet beszédet az egybegyűltekhez.

Ezután az ünnepélyes táborozás örömmel vette tudomásul hogy az IV., alsóvárosi alkörzetben dr. Hunyady János tisztiorvos már igen jó eredménnyel végzi az egészségügyi szolgálatosok kiképzését.

Dr. Horváth József rendőrtanácsos zárószavai után az egybegyűltek lelkes hangulatban osztották szét.

AJÁNDÉK

DUDÁS

Széchenyi-tér

2.

Figyelem!

Ha butort akar rendelni, bizalommal forduljon a MODERN MÖBUTE-ÜZEMHEZ! Kombinált szobák, ebédlők, hálószobák és konyhák szakemberek készítője SZEGED, Szent Ferenc u. 18.